Aan
De gemeenteraad van Zoetermeer

Zaakid
2026-078846

Van
Het college/ Wethouder Velzen

Datum
5 juni 2026

Onderwerp
Raadsmemo Ontwikkelingen netcongestie juni 2026 en verdaging motie 2511-76: Doen wat nodig is tegen netcongestie

Bijlagen
2

Aanleiding
In december 2024 is er netcongestie afgekondigd voor de gemeente Zoetermeer. Zoetermeer valt in congestiegebied 'Noordelijk Zuid-Holland' en heeft last van het overvolle elektriciteitsnet van landelijk netbeheerder TenneT. TenneT en lokale netbeheerder Stedin zijn hierdoor genoodzaakt om een wachtlijst te hanteren. Voor grootverbruikaansluitingen zoals supermarkten en industrie geldt al sinds december 2024 dat hun aanvragen voor een nieuwe stroomaansluiting op de wachtlijst belanden. Vanaf 1 juli 2026 zal dit ook voor nieuwe kleinverbruikaansluitingen gaan gelden, evenals voor bestaande kleinverbruikers die een zwaardere aansluiting zouden willen. Dit heeft gevolgen voor huishoudens, ondernemers, onderwijshuisvesting en de woningbouwopgave. De Autoriteit Consument & Markt (ACM) heeft een prioriteringskader opgesteld waarin onder andere woningbouw en onderwijs voorrang kunnen krijgen binnen de wachtlijst.

Op 1 oktober kunnen gemeenten gebruik maken van een nieuw instrument: 'eerder aanvragen'. Gemeenten kunnen dan bij netbeheerders een aanvraag indienen voor woningbouw- en onderwijsprojecten voor de komende 3 à 10 jaar. Deze aanvragen komen op de wachtlijst te staan.

Op 1 januari 2027 zal Stedin stroom gaan reserveren voor partijen op de wachtlijst, maar hier geldt wel: op is op. De verwachting is dat er na het uitgiftemoment van 1 januari 2027 vrijwel geen stroom meer beschikbaar zal zijn. De netbeheerder zal slechts een klein deel achter de hand houden voor de veiligheid van het elektriciteitsnet.

Dit memo behandelt enkele nieuwe ontwikkelingen op het gebied van netcongestie in Zoetermeer.
- De categorie 'Onder Handen Werk' van netbeheerder Stedin;
- Wijzigingen in het Maatschappelijk Prioriteren van de ACM;
- Het advies van de VNG aan gemeenten om hun projecten te prioriteren;
- Diverse ondernomen acties in het afgelopen halfjaar;
- Verdaging motie 2511-76 VVD: Doen wat nodig is tegen netcongestie.

Nieuwe categorie 'Onder Handen Werk' van netbeheerder Stedin
Eind april heeft Stedin een brief (bijlage 1) aan gemeenten toegestuurd met daarin de aankondiging dat zij voor een aantal woningbouwprojecten stroom zullen toekennen. Het gaat om woningbouwprojecten die per 1 april 2026 bij Stedin tot in detail bekend waren. De belangrijkste kenmerken per woningbouwproject zijn dat het aantal woningen bekend was, dat het gevraagde vermogen van de aansluitingen bekend was en dat de

verwachting is dat er binnen 3 jaar gestart gaat worden met bouwen. Woningbouwprojecten die de status ‘Onder Handen Werk’ toegekend krijgen, dienen dus vóór 1 april 2029 te beginnen met bouwen.

Op 9 juni 2026 publiceert Stedin op hun website welke projecten in Zuid-Holland vallen binnen de categorie ‘Onder Handen Werk’. De projecten waarvoor dit in Zoetermeer geldt zijn toegevoegd in bijlage 2.

Wijzigingen in het Maatschappelijk Prioriteren
In het prioriteringskader van de ACM kunnen onder andere woningbouw- en onderwijsprojecten voorrang krijgen op de wachtlijst. Via een succesvolle aanvraag Maatschappelijke Prioriteit kan zo een project op de wachtlijst stijgen. Voor een succesvolle aanvraag is bewijslast nodig waarmee aangetoond wordt dat een project daadwerkelijk een maatschappelijk belang dient en dat de plannen voldoende concreet zijn. Netbeheerder Stedin toetst aan de hand van het kader van de ACM vervolgens of de aanvragen vanuit gemeenten voldoen aan de gevraagde eisen.

Drie nieuwe vormen van bewijslast voor woningbouw
Het was al bekend dat omgevingsplannen, anterieure overeenkomsten en koopovereenkomsten als voldoende bewijs gelden voor woningbouw. De VNG heeft vermeld dat er drie nieuwe vormen van bewijslast bij zijn gekomen. Kanttekening hierbij is wel dat er nog steeds voldaan dient te worden aan de reeds bestaande eisen rond bewijslast. Het is dus nog steeds nodig als gemeente om aan te tonen dat er concrete bindende afspraken zijn over de woningbouw (zoals een anterieure overeenkomst), of een geplande wijziging van het omgevingsplan, of andere concrete afspraken over de start-bouw of oplevering. De volgende drie nieuwe vormen van bewijslast kunnen de onderbouwing daarvoor versterken:

- Prestatieafspraken tussen gemeenten en woningcorporaties gelden als daar concrete afspraken in staan over woningbouw.
- Ook college- of raadsbesluiten waar de gemeente initiatiefnemer is voor de woningbouwontwikkeling gelden als onderbouwende bewijslast.
- Bovendien zijn de volgende Rijkssubsidies ook erkend als bewijslast:
  - (Woningbouwimpuls (WBI),
  - Woningbouw op Korte Termijn (WoKT),
  - Gebiedsbudget,
  - Stimuleringsregeling Flex- en Transformatiewoningen (SFT),
  - Stimuleringsregeling Zorggeschikte Woningen (SZGW),
  - Stimuleringsregeling Ontmoetingsruimten in Ouderenhuisvesting (SOO),
  - Regeling Huisvesting Aandachtsgroepen (RHA).

Voor meerdere Zoetermeerse projecten betekent de uitbreiding van opties qua bewijslast dat de mogelijkheid voor het doen van een succesvolle aanvraag voor Maatschappelijke Prioriteit is toegenomen.

Advies van de VNG aan gemeenten om te prioriteren
Op 1 oktober kunnen gemeenten gebruik maken van een nieuw instrument: ‘eerder aanvragen’. Gemeenten kunnen dan bij netbeheerders stroom aanvragen voor woningbouw- en onderwijsprojecten voor de komende 3 à 10 jaar. De VNG heeft in een ledenbrief op 16 april gemeenten geadviseerd om na te denken over de volgorde waarin deze projecten op 1 oktober worden ingediend bij de netbeheerder. Het kan namelijk gebeuren dat er niet voor alle aanvragen stroom beschikbaar is. Daarom is het van belang dat de gemeente prioriteert door als eerste de belangrijkste projecten in te dienen zodat die kansrijker zijn voor een aansluiting

op het elektriciteitsnet. Bovendien roept de VNG op om de ‘eerdere aanvragen’ af te stemmen met omliggende gemeenten, ten behoeve van een eerlijke verdeling van de beschikbare stroom.
Let op: dit is niet te verwarren met Maatschappelijke Prioriteit, dat is de prioritering die netbeheerders hanteren via het kader van de ACM. Het gaat hier om een prioritering binnen onze eigen gemeentelijke woningbouw- en onderwijsprojecten.

Het prioriteringsvraagstuk wordt nu ambtelijk voorbereid via de werkgroep Stedelijk Programmeren en de Programmeertafel 2.0. Het doel is om in september een advies aan het college uit te brengen en dat te laten vaststellen.
Daarnaast wordt onderzocht of het nodig is om juridische beleidsregels vast te laten stellen door het college. Deze zien toe op een transparant proces en een eerlijke prioriteringsmethode. Dit is belangrijk, omdat gemeenten als enige de mogelijkheid krijgen om stroom zo ver vooruit in de tijd aan te vragen. Marktpartijen kunnen dit niet.

Ondernomen acties 1e halfjaar 2026
Lobby
Zoetermeer heeft met succes gelobbyd voor een verruiming van het prioriteringskader van de ACM. De gevraagde bewijslast voor een succesvolle aanvraag Maatschappelijke Prioriteit was namelijk ontoereikend, ook voor projecten die zich al in een vergevorderd stadium bevinden. Zoetermeer heeft via een *position paper* van de VNG een casus ingediend om aan te tonen wat de gevolgen zouden van het niet verkrijgen van een stroomaansluiting. Het niet kunnen realiseren van woningen zou leiden tot het moeten terugbetalen van miljoenen aan subsidies die de gemeente heeft ontvangen. Dit *position paper* is besproken in een rondetafelgesprek over netcongestie en woningbouw op 2 april 2026. Inmiddels is bekend geworden dat Rijkssubsidieovereenkomsten zullen gelden als bewijslast binnen het maatschappelijk prioriteringskader.

Persbericht netcongestie
De gemeente Zoetermeer heeft in samenwerking met de energieregio Rotterdam-Den Haag een persbericht opgesteld. Dit persbericht is door andere gemeenten in de energieregio inhoudelijk overgenomen en gelijktijdig gepubliceerd. In het bericht worden inwoners en ondernemers gewezen op de gevolgen van het overvolle stroomnet en wat de wijzigingen per 1 juli voor hen gaan betekenen.

Brief aan ontwikkelaars en recent-verleende omgevingsvergunningen
Op verschillende plekken in Zoetermeer worden door projectontwikkelaars of door particulieren woningen gebouwd. Het kan gaan om bijvoorbeeld een optopproject, of een kavel waar een particulier zelf op bouwt. Via de gemeentelijke vergunningsverleners is een brief verstuurd naar projectontwikkelaars en particulieren die bij hen in beeld zijn. Dit zijn partijen die op het punt staan om een vergunning aan te vragen, of die er recent een gekregen hebben. Zij zijn gewezen op de aanstaande veranderingen voor kleinverbruikaansluitingen per 1 juli en wat hun handelingsperspectief is.

Verdaging motie 2511-76 VVD: Doen wat nodig is tegen netcongestie
Er is een motie aangenomen die de gemeente oproept om:

> 1) te onderzoeken hoe Zoetermeerse bedrijven en organisaties op de netcongestie wachtlijst beter in beeld kunnen komen bij de gemeente, bijvoorbeeld via een opt-in registratie bij het Energieloket Zakelijk;

2) Deze bedrijven actief te koppelen aan ‘netburen’ en samenwerkingen te stimuleren, bijvoorbeeld via *cable pooling* of gedeelde batterijsystemen;
3) Op basis van de uitkomsten het Actieplan Netcongestie aan te vullen met concrete pilots en projecten;
4) En uiterlijk voor de zomer van 2026 de resultaten en het eventuele geactualiseerde Actieplan Netcongestie aan de gemeenteraad te presenteren.

Voortgang
De afgelopen tijd is ingezet op het versterken van de organisatiegraad op de bedrijventerreinen en op het vergroten van ons inzicht op de wachtlijst van netbeheerder Stedin. Het Energieloket Zakelijk is uitgebreid met informatie over netcongestie en de oproep aan partijen op de wachtlijst om zich bij ons kenbaar te maken. Dit heeft niet geleid tot aanmeldingen. Actievere gemeentelijke inzet lijkt noodzakelijk. Er zijn gerichtere gesprekken gevoerd met ondernemers en er is een enquête uitgezet over de organisatiegraad. Deze aanpak heeft er nu toe geleid dat 5 ondernemers op de wachtlijst bij ons bekend zijn. Dit terwijl er inmiddels 56 aanvragen op de wachtlijst staan voor Zoetermeer. Onze voortgang blijft afhankelijk van de vrijwilligheid van ondernemers om zich bij ons kenbaar te maken, aangezien de netbeheerder geen mededelingen mag doen over wie de partijen op de wachtlijst zijn.

Er wordt verder gewerkt aan het vergroten van de organisatiegraad op de bedrijventerreinen, dit is inmiddels ingezet op Lansinghage en Rokkeveen-oost. Er is bovendien een Handen-ineen-subsidie verstrekt aan de drie noordelijke bedrijventerreinen om hun gezamenlijke energieverbruik te inventariseren. Er is een projectleider voor aangewezen en er is een energieadviesbureau geselecteerd. Naar verwachting levert dit in september de eerste resultaten op. Met die inzichten komen mogelijke knelpunten in het stroomnet aan het licht en kan er gericht gezocht worden naar oplossingen.

Op 16 juni organiseert de gemeente bovendien een bijeenkomst ‘Ondernemen ondanks netcongestie’. Dit is een belangrijk moment om ondernemers in contact te brengen met lotgenoten, experts, de gemeente en de netbeheerder. Hoe meer de urgentie voor dit onderwerp gaat leven en er samenwerkingen ontstaan, hoe beter er gezocht en gewerkt kan worden aan collectieve oplossingen.

Vervolg
Gezien de snel opvolgende ontwikkelingen rond het probleem netcongestie en het wachten op de eerste resultaten van het onderzoek op de drie noordelijke bedrijventerreinen, is er meer tijd nodig om te voldoen aan de voorstellen uit de motie. Mogelijk leidt de datum 1 juli 2026, wanneer alle nieuwe aanvragen op de wachtlijst belanden, tot meer ondernemers die de gemeente weten te bereiken met vragen. Ook het uitgiftemoment van 1 januari 2027, waarna naar verwachting de stroom op is, brengt mogelijk meer beweging teweeg.
Het college stelt voor om de afdoening van motie 2511-76 te verdagen tot 30 juni 2027, zodat er meer tijd is om voortgang te boeken in het ondersteunen van ondernemers.

Wat gebeurt er nu?
- Netcongestie blijft onderdeel van de voortgangsrapportage programma’s en projecten, hierin is per project de netcongestiestatus vermeld;
- Bij belangrijke ontwikkelingen krijgt u een raadsmemo of een raadsvoorstel.

gemeente
Zoetermeer

Eerder verstuurde informatie:

- Raadsmemo Aankondiging netcongestie d.d. 5 december 2024
- Raadsmemo Inventarisatie netcongestie d.d. 26 maart 2024
- Raadsmemo Impactanalyse & Actieplan Netcongestie d.d. 27 juni 2025
- Raadsmemo Ontwikkelingen netcongestie d.d. 15 oktober 2025
- Raadsmemo Ontwikkelingen Netcongestie januari 2026 d.d. 30 januari 2026

Voor technische vragen kunt u zich wenden tot:

Naam : Hendrik van de Koot
Telefoon : +31793468982
E-mailadres : H.W.van.de.Koot@zoetermeer.nl